

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет

Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Тарас ПШЕНИЧНИЙ
« 27 » _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Християнство в античну добу

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	другий (магістри)
освітня програма	Історія України
вид дисципліни	факультетський перелік дисциплін вільного вибору

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021 /2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Жданович Олеся Петрівна, доктор історичних наук, асистент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ « _____ » 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

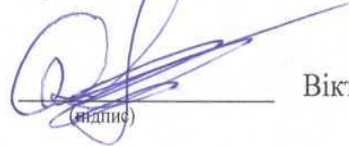
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) « _____ » 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Жданович Олеся Петрівна, доктор історичних наук, асистент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри історії стародавнього світу та середніх віків

Віктор СТАВНІЮК

Протокол № 10 від «30» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від «26» 08 2021 року № 7

Голова науково-методичної комісії (Терес Н.В.)
(підпис)

«24» 08 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів знань про появу і розвиток християнського віровчення в античну добу, вміння простежувати еволюцію духовних вірувань впродовж імперського періоду римської цивілізації.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* історію античності, мати уявлення про релігійні вірування давніх греків та римлян.
2. *Вміти* простежувати причинно.-наслідкові зв'язки між етапами розвитку суспільства і духовними пошуками.
3. *Володіти навиками* історичного аналізу, критично підходити до характеристики джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Курс “Християнство в античну добу” вивчає передумови і причини виникнення християнства, джерела формування цього віровчення, зв'язок з іншими культурами та релігійними течіями в регіоні, взаємини християн з владою протягом перших століть після його появи. Курс органічно переплітається з викладанням історії античної цивілізації, історії світової культури та релігії. В процесі вивчення курсу студенти поглиблюють свої знання з античної історії, зможуть простежити еволюції релігійно-філософських концепцій в античному суспільстві. До того ж, викладання курсу неабияк пов'язане з українською історією, насамперед, з появою й існуванням на наших теренах явища місіонерства, а також в контексті глобальної європейської культурної спадщини.

4. Завдання (навчальні цілі): розвивати у студентів критичне і образне мислення, вміння аналізувати культурно-ідеологічне та духовне життя відповідно до контексту політичного та соціально-економічного розвитку суспільства; розуміння ментальних особливостей і відмінностей мешканців античного світу відповідно до кліматичних особливостей, способу життя та зовнішніх впливів.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	<i>Знати</i> передумови виникнення християнства, його зв'язок з іншими релігійними культурами Давнього Риму.	<i>лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>усне опитування, презентація/есе</i>	20
1.2.	<i>Знати</i> етапи формування християнської общини; взаємини нової релігії з соціально-політичними інституціями Римської імперії.	<i>лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>усне опитування, презентація/есе</i>	20
1.3.	<i>Знати</i> особливості культури та суспільства античної цивілізації, філософські концепції, вчення і школи.	<i>лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>усне опитування з тем ЗМ1-ЗМ2, презентація/есе</i>	20
2.1	<i>Вміти</i> характеризувати специфіку розвитку давньоримського суспільства в контексті релігійних уявлень та ідеологічних пошуків.	<i>лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Залік</i>	20

2.2	Вміти аналізувати етапи політичної історії Риму в контексті ідеологічного життя держави	лекція, семінар, самостійна робота	Залік	20
-----	---	------------------------------------	-------	----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які *не входять* до блоків спеціалізації)

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Самостійна робота ЗМ1 (презентація/есе): РН 1.1., 1.3. – 10 балів/ 6 балів.*
2. Самостійна робота ЗМ2 (презентація/есе): РН 1.2., 1.3. – 10 балів/ 6 балів.
3. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 1): РН 1.1., 1.3. — 20 балів/ 12 балів.
4. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 2): РН 1.2., 1.3. – 20 балів/ 12 балів.
5. Підсумкова контрольна робота (залік): Р.Н. 2.1., 2.2. - 40 балів / 24 бали

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

- форма оцінювання – залік;
 - максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40 балів;
 - Оцінюються такі результати навчання студента: вміння характеризувати специфіку розвитку давньоримського суспільства в контексті релігійних уявлень та ідеологічних пошуків; аналізувати етапи політичної історії Риму в контексті ідеологічного життя держави.
 - форма проведення заліку – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;
 - мінімальний пороговий рівень оцінки, за якої залік вважається складеним – **24 бали.**
- Необхідна умова допуску до заліку: студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше ніж **20 балів (критично-розрахунковий мінімум).**

Рекомендований мінімум допуску до заліку 36 балів.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); отримані за виконання індивідуальних завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (заліку), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (виконання індивідуального завдання, усне опитування) і підсумкове оцінювання (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 40 балів)

Змістовий модуль 1 Християнське віровчення: поява та розвиток		Змістовий модуль 2 Християнська релігія: формування і взаємини з державою		Залік
30 залікових балів (максимум)		30 залікових балів (максимум)		
Самостійна робота (презентація / есе)	Семінари	Самостійна робота (презентація / есе)	Семінари	
10 (максимум)	20 (максимум)	10 (максимум)	20 (максимум)	

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час семінарських занять, підсумкового контролю (заліку).

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти **від 1 до 5 балів**. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1-2 бали;
- логіка викладення 1 бал;
- використання джерел і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Наприкінці кожного змістовного модуля вираховується **середній арифметичний бал**, який кожен зі студентів отримав за семінари відповідного модуля. Середній бал переводиться у модульні бали у відповідності до таблиці. За семінари кожного змістовного модуля студент може отримати **від 1 до 20 модульних балів**.

Таблиця переведення середнього арифметичного балу у модульні бали:

Середній бал за семінари	Модульні бали за семінари
5.0 – 4.8	20
4.7 – 4.4	19
4.3 – 4.0	18
3.9 – 3.7	17
3.6 – 3.4	16
3.3 – 3.0	15
2.9 – 2.7	14
2.6 – 2.4	13
2.3 – 2.1	12
2.0 – 1.8	11
1.7 – 1.5	10
1.4 – 1.3	9
1.2 – 1.1	8
1	7
Менше 1	6 - 1

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі пропущених семінарських занять здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (п. 7) від 31 серпня 2018 року.

Виконані індивідуальні завдання (презентації/есе) студент подає викладачеві не пізніше ніж за тиждень до завершення змістовного модулю, зокрема, **Індивідуальне завдання 1** (орієнтовно до 15 жовтня) і **Індивідуальне завдання 2** (орієнтовно до 1 грудня).

Критерії оцінки **Індивідуального завдання (презентації/есе):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 6-8 балів;
- тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 5 балів;
- реферат переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише один окремий аспект теми 1-2 бали.

Теми індивідуальних завдань викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті (орієнтовно початок вересня).

Підсумкова контрольна робота (залік)

На передостанній лекції з дисципліни з усього обсягу пройденого і відведеного на самостійну роботу студентів матеріалу проводиться *підсумкова контрольна робота*. **Заліковий білет** містить два завдання, кожне з яких оцінюється в 20 балів.

Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	4-6
Відповідь має значні помилки, або відсутня	1-3

Бали, які отримані студентом на заліку, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінари, презентації/есе). Умовою допуску до заліку є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). **Рекомендований мінімум** для допуску до заліку – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

Студент, який під час семестрового оцінювання набрав 60 балів, за погодженням із викладачем має право не виконувати залікову роботу. У випадку, коли студент має бажання збільшити кількість балів (але не більш ніж до 100), він має успішно виконати залікову роботу. Студенти, які протягом семестру набрали менше 60 балів, обов'язково складають залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
Змістовний модуль 1.				
Християнське віровчення: поява та розвиток				
1	Тема 1. Передумови виникнення християнства у Римській імперії	2		10
2	Тема 2. Ранні християни: джерела поширення віри, особливості віровчення.	4	2	10
3	Тема 3. Особливості формування і розвитку ранньохристиянської общини.	4	3	10
Змістовний модуль 2.				
Християнська релігія: формування і взаємини з державою				
4	Тема 4. Християнська церква раннього періоду в контексті взаємодії з державною владою.	2		10
5	Тема 5. Гоніння на християн.	4	2	10
6	Тема 6. Визнання християнства в якості державницької ідеології. Боротьба з інакомисленням в середині церкви.	4	3	10
	ВСЬОГО	20	10	60

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **20 год.**

Семінари – **10 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

9. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Alföldi A. The Conversion of Constantine and Pagan Rome. – Oxford, 1948
2. Baker G.P. Constantine the Great and the Christian Revolution. – New York, 1969.
3. Baynes N.H. Constantine the Great and the Christian Church. – London, 1929.
4. Burckhardt J. The Age of Constantine the Great. – New-York, 1948
5. Bury J.B. A History of the Eastern Roman Empire from the Fall of Irene to the Accession of Basil I. – London, 1912.
6. Bury J.B. A History of the Later Roman Empire from Arcadius to Irene (395-800). – London., 1889. – Vol. I. – P. I
7. Chesnut G.F. The First Christian Histories: Eusebius, Socrates, Sozomen, Teodoret And Evagrius. Second edition / Macon (Ga), 1986.
8. Drake H.A. In Praise of Constantine. A Historical study and new translation of Eusebius Tricennial Orations // University of California Publications: Classical Studies, vol. 15, – Berkle, 1975.
9. Gibbon E. The History of the Decline and Fall of the Roman Empire. / Ed. J.B. Bury. – London, 1897.
10. . Gibbon E. The Decline and Fall of the Roman Empire. – Harmondsworth, 1985.

Додаткові:

1. Grant M. The Fall of the Roman Empire. – London, 1976.

2. Gwatkin H.M. Studies of Arianism. – Cambridge, 1900.
3. Jones A.H.M. The Decline of the Ancient World. London, 1997.
4. Jones A.H.M. The Social Background of the Struggle between Paganism and Christianity // Paganism and Christianity. – P. 12-34.
5. Karin A. Philosophie gegen Gnosis. Plotinus Polemik in Seiner Schrift. – II, 9. – Stuttgart, 1990.
6. Lowlor H.L., Oulton J.E.L. Eusebius Bishop Of Caesarea: The Ecclesiastical History And The Martyrs Of Palestine. – London, 1928. – Vol. 2.
7. Newman J.H. The Arians of the Fourth Century. – London, 1890.
8. Parker J. The conflict of the Church and the Synagogue. – London, 1934. .
9. Stead Hierzu. The Platonism of Arius. – JThS 15, 1964. – P. 16-31.
10. Williams G.H. Christology and Church. – State Relations in the Fourth century // Church History. – Vol. 20. –1951. – P. 10-23.